

Jeg kan ikke lenger prompe når jeg har dame i bilen.

HENNING SOLBERG, RALLYKJØRER HAR FÅTT KVINNELIG KARTLESER

Likelønn er et spørsmål om fordeling, mer enn om bevilgning.

TORGEIR MICHAELSEN, LEDER I STORTINGETS FINANSKOMITÉ (AP)

Det er toskeskap å ekskludere sentrum.

ERLING LAE, NESTLEDER I HØYRE OM BORGENTILG SAMARBEID

Vegen vil fremstå som et inngrep og et nytt sår i Hedmarkens vakre og verdifulle kulturlandskap.

TOR EDVARD BERGAUST

Om bygdevegens svanesang

Ignorering av en bygdeveg som kulturmiljø og integrert del av kulturlandskapet ved Furnes.

TOR EDVARD BERGAUST, dosent, Universitetet for miljø og biovitenskap (UMB): As

DEBATT

I høst hadde mine landskapsingeniørstudentene ved Institutt for landskapsplanlegging en deloppgave i å finne en sak til offentlig behandling og evaluering av den. I den forbindelse valgte Ida M. Strøm, Silje B. Morstad og Kari-Anne K. Strandman å se på Reguleringsplan for fylkesveg 72 Stavsberg - Furnes Kirke, i Ringsaker kommune. Saken er fremmet av Statens vegvesen.

Pilegrimsleden

Den aktuelle vegstrekningen er den gamle kongevegen der delen nærmest Furnes kirke er også en del av pilegrimsleden. Planforslaget legger til rette for en utbedring av eksisterende grusveg som lokal samleveg mellom Furnes og Hamar grense ved forsikring grøfting, forsterking av bærevnen og nytt vegdekke av asfalt.

Ifølge planforslaget er vegen et bindeledd mellom Hamar byområde og Furnes. Likevel stemmer ikke dette for hele strekningen, hevder studentene. Den delen av fv72 som går fra Hamar by frem til Holter er et bindeledd, men den delen som nå skal asfalteres er ikke nødvendig å bruke for bilister med mindre de skal til kirken, barneskolen eller en av de få boligene der.

Kommuneplan

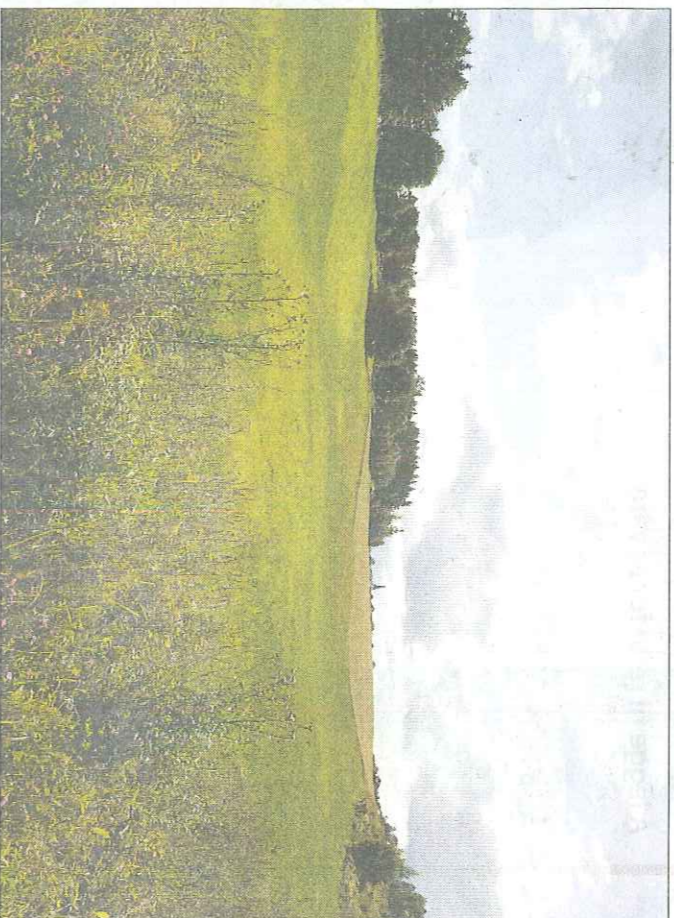
Denne gamle grusveggen ligger innenfor et område som i kommuneplanen for Ringsaker kommune 2006-2010 (2018) planens arealdel er dehnert som område «hvor særlige kultur og landskapsinteresser dominerer». Det er et LNF-område med særlig landbruks-, natur-, filufts- og kulturinteresser, der forvaltning og planlegging av tiltak skal ta hensyn til vern og sikring av de kvalitetene som er registrert.

Området er påpekt som «Verdifulle og innholdsrikt kulturlandskap med høy tetthet av forminner. Trase for den gamle kongevegen, gårdstun og Furnes kirke som landemerker i landskapet». «Oldtidsveger og kulturster med nærliggende områder bør sikres mot inngrep som kan ødelegge karakteren av kulturmiljøet. Det gjelder bl.a. Pilegrimsleden i de områder der det opprinnelige preget er bevart».

Særpreget

Reguleringsplan for fv 72 fremhever at vegens særpreget skal bevares ved at den skal følge landskapets kurvatur og ved at tiltakene begrenses til eksisterende veganlegg uten vesentlige, nye inngrep i kulturlandskapet. De gamle steinmurene langs deler av vegstrekningen er viktige for vegens særpreget og er blitt regulert til spesialområde for bevaring.

Da jeg tidligere har vært engasjert av Vegdirektoratet som prosjektleder for Statens vegvesen «Nasjonale verneplan for vegter, bruer og vegrelaterte kulturmiljøer» og etter

KULTURLANDSKAPET: Det vakre kulturlandskapet i Furnes ødelegges av at myndighetene ikke vurderer bygdevegene som kulturmiljøer, mener artikkelforfatteren. På bildet fra kulturlandskapet i Furnes.

FOTO: JENS ERIK JENSRUD

studentenes presentasjon lurer vi på: «Hva skjer å?»

Kulturmiljømyndighetene har vært ikke funnet autematisk freds kulturmiljøer som kommer i direkte konflikt med planen. Vegen går imidlertid mot Furnes kirke, følger høydedragene og man har utsikt både vestover mot Mjøsa og østover mot fjellområdene. Dette kan tyde på at vegen har en eldre opprinnelse og at den i seg selv er et kulturmiljø i dette landskapet.

Kulturmiljøet?

Burde ikke planmyndighetene her vurdert vegen som et kulturmiljø i seg selv, på lik linje med kirken den går til, kulturlandskapet rundt, gårdstun med eldre bebyggelse etc. Vegdirektøren sier i «Vegvalg - nasjonal verneplan for vegter, bruer og vegrelaterte kulturmiljøer» at de vegstrekninger som med der, kan er et lite utvalg, men at etaten har en forpliktelse til også å ivareta de øvrige vegminnene i landet i all sin ferd.

Planbestemmelsene i Kommuneplanen synes ignorert, det sammen gjelder forpliktelser i hrt. Den Europoiske Landskapskonvensjon, som Norge var det første landet til å ratifisere. Den omhandler alt landskap, både det verdifulle og hverdagslandskapet. I tillegg er det utarbeidet et eget dokument om «Infrastructure and landscape: roads», T_FLOOR (2007) 10, som nettopp tar opp den integrerte vegen som del av landskapet, som kan understreke karakter, verdier og tidsdybde.

Økt trafikk

Utbødringsstrafk fører generelt til at hastigheten og trafikkmengde øker. Et dette et trafiksikkerhetsiltak for dem som går langs vegen, det være seg turgætere og ikke minst barn til og fra skole ved Furnes kirke? Tiltaket vil vel snare ha en negativ virkning for barn og unge.

Vegskråningene har vært driftet i lang kon-tinuitet. Hvem har vurdert om inngrepet i skråningene som naturområder med særbare arter i henhold til våre forpliktelser om biologisk mangfold? En annen faktor er at det har

volst store treer nær veiskulderen. En vegutvidelse som det her er snakk om, vil trolig skade røttene eller trærne må felles. Bgge deler endrer landskapsbildet. Dette vil også kunne gjelde alleer som går mot vegen.

Bærevne

Videre sette studentene spørsmålstegn vedrørende vegens bærevne for yngre trafikk som det nå blir tilrettelagt for. Det gjøres ingen ting med undergrunnen. Det legges kun på et 20 cm avrettings-/bærelag. De savner en faglig vurdering på hvordan grunnfaktisk er, slik at man unngår telehiv og senninger. Andre veier i området er dårlig vedlikeholdt med store hull og sprukket asfalt. Det kan tyde på dårlig undergrunn, eller lite penger til vedlikehold, bemerker de.

Der er riktig når det hevdes at vegen ikke er et nytt inngrep i dette landskapet, men det er et endret inngrep. Hvor stor endring som skjer er muligens avhengig av øynene som ser. Uansett - kvaliteten i dette landskapet forin-ges nå ved at grusveggen forsvinner til tross for at inngrepet synes begatelliser ved å bruke formuleringer som at «Preget bevares», «Ikke vesentlige endringer i horisontal og vertikalkurvaturen», «forsiktig grøfting» etc. Ønsker en å ivareta verdiene i dette landskapet så kan en ikke overse intensjonen i kommuneplanen, konvensjoner, nasjonale føringer med mer.

Utseende endres

Alderspreget, tidspatnaen, tapes ved at vegen utvides, gis nytt bærelag, samt at opprinnelig dekke og skråninger forsvinner. Utseende endres totalt. Vegens særpreget og attraktivitet som en mye brukt turveg tapes. Vegen, som tidligere var en integrert del av dette landskapet med det vide utsynet, vil fremstå som et nytt, teknisk inngrep og et nytt sår i Hedmarkens vakre og verdifulle kulturlandskap. Vegen som et essensielt kulturmiljø i det som skaper helheten i dette landskapet forsvinner. En nødvendig hilsen fra vår tid. Sic Transit Gloria Mundi

GOD DAG! GRY HEGE HAUG 917 81 847 gha@h-a.no

Hvorfor kimer telefonen i redaksjonen hver gang vi har skrevet om en skapning med enten fire bein eller vinger?

Fortsatt får vi tips fra folk som mener å ha sett Sture Stork - både her og der. Folk glemmer ikke Sture Stork, men de har nok glemt atskillig annet vi har skrevet om i vår avis.

Etter at Bertt Bindi fortalte at katter trolig blir dumpet på Gåsbu for å bli tatt av reven, lot ikke folk vente på seg. De tok både stemmen og tasteringeren fart, og uttrykte sympati med kattene og vrede over elerne. Både telefonen til Bindi og HA kimte jevnt. Derpå oppsto et rykte om at Oslo-folk på veg til hytta slipper kattene sine før de når hytta. Digre, dumpede hannkatter blir til de vilteste rovdyr som tar for seg av lokale smågnagere, kunne noen fortelle.

Statens vegvesen forsøkte å stenge Økelsrudkrysset på E6, men har vel knapt blitt møtt med større motstand fra berørte bileiere. De sinte vant fram til slutt.

Når vi journalister skal dekke politiske møter, ser vi på sakslista og forsøker å anslå hvor lang tid et møte vil ta. Et kort liste med enkle saker skulle en tro er raskere å komme gjennom enn et lang liste med mange kompliserte saker. Men slik er det nødvendigvis ikke.

Det er ikke helt uvanlig at de kom-pliserte sakene blir banket gjennom uten at de folkevalgte tar ordet eller kommer med alternative forslag. Da er det enkle å ta stilling til om pensjonistforeninga eller fritidsklubben skal få 10.000 kroner.

Vi lever alle ivene våre i hverdagen, selv om det er lett å tro at ingen andre gjør det. Folk vi møter i mediene, i markedsføring og reklame ser i alle fall ikke ut til å leve noe hverdagsliv. Den som er opphøyet til å bruke all energien sin på å kjempe mot en rynke i panna, kan ikke ha noe degilgliv å stri i i.

Men så skjer det altså at vi gjør en oppdagelse: Flere enn oss selv lever livet i hverdagen. Når Sture Stork dukker opp blir vi glade, for han byr på overraskelser og avveksling. Da kan Briskeby-utbygging være Briskeby-utbygging.

Når vi ikke lenger får lov å kjøre bil der vi alltid har kjørt bil, blir vi sinte. Og når noen er slemme mot de vergeløse kjæledyrene våre, ja da er toppen nådd.

Hamar Arbeiderblad
Grønnegata 64
Postboks 262
2302 Hamar

OPPLAG 2008:
26.677

TRYKK:
Avis-trykk Hamar AS

TILF.TIL HA:

02318
E-POST REDAKSJONEN:
red@h-a.no
www.h-a.no

TIPS.TILF:
02318

TIPS-MAIL:
tips@h-a.no

E-POST REKLAMEAVD:
annonse@h-a.no
http://service.h-a.no

E-POST ABONNEMENT:
abo@h-a.no
http://service.h-a.no

Automatisk service-
telefon 02318
ved forespørsler eller
urettlitt avis